

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 60 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platecu pe serie s'eu linia, cu litera merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 27.

Sibiu, 16/4 Aprile 1879.

Anulu II.

Specul'a cu cartile scolastice, cestiune nationale.

In periodulu absolutismulu austriacu dintre anii 1850 si 1860 venia din Germani'a la Vien'a multime de auctori si editori de carti scolastice nemtiesci si venditori de classici latini si elini, cu scopu că se 'si tréca marf'a si in imperiulu austriacu, pe care densii ilu considerá că si germanisatu, preparatu a se incorporá in vreo 10—20 de ani cu micu cu mare la imperiulu germanu. Acei speculanti de carti atata se mai invertia si caciulfa pre langa ministru si referentii lui, pana candu castigá, unii permissiunea de a se vinde cartile loru si in tierile monarchiei austriace; altora ínse le mergea multu mai bine, că se dá ordinu strinsu, că cartile si respective editiunile loru se se introducea in scóle, anume in cele gimnasiali, in tóte provinciile, chiaru si in acelea, in care limb'a propunerei nu erá cea germana; pentru-că se dicea: Numai aceste carti sunt bune si altele nu. Daca scolarii vostrii nu sciun nemtiesce, professorii vostrii se céra voia dela auctori, că se le póta traduce si tipari in limb'a vóstra. In câte 3—4 ani acei speculanti incassau pe cartile loru câte 30 pana la 50 de mii fl., cu castigu fórte bunu, care le remanea loru. Mai apoi venia alti speculanti in urm'a loru. Atunci se dicea lipitoriloru satule: voi ati suptu destulu, lasati acuma si pe altii, că se mai suga si ei. Intr'aceea scólele se inmultia neincetatu, prin urmare speculantii urmatori tragea castiguri si mai mari. Toti parintii betrani sciun, că ajunsesera că pentru scolarii din classa I gimnas. se cumpere carti de câte 10—12 fl., dupa aceea succesive de câte 20 pana in 25 fl., pana ce ajungea, că la cursulu de drepturi indata in an. I se dea pe carti câte 50 fl. Erá ínse unu adevratu scandalu, candu se intemplá, că cutare carte scolastica se fia aruncata la o parte in midiuloculu semestralu si studentii obligati a 'si cumpará alt'a, auctorizata si inpusa din nou. Aci nu incape vorba: carti scolastice si inca fórte bune, sunt absolutu necesarie; se scurgea ínse din pungile parintiloru pe fiacare anu sute de mii, date pe carti de nici o tréba, care apoi ajungea la piperiu.

Noi nu avemu se scimu, daca acelu blastematu abusu de bunatatea si in parte de nesciinti'a poporatiuniloru se mai comitte si astadi. Ceea ce

stá mai pre susu de orice indoiéla este, că unulu din scopurile multoru inamici ai nationalitatiloru, asasini de limbile loru, fanatici pentru magiarisarea toturoru scóleloru romanesci, este si acela, că se póta vinde si la scolarii romani sute de mii de carti magiare, charte, formularie etc.

„De atati ani ati statu de mine, ca se aducu in desbaterea dietei una lege cá acésta, si acuma nu ve indestulati nici cu atáta“, — a disu ministrulu Trefort in prim'a siedintia a comissiunei dietale catra membrii ei cei mai crunti. Aceia ínse nu numai dela sine, ci si in numele acelu carturari magiari, tipografi, librari si editori, mai alesu din capital'a Ungariei, carii si pana acuma traseru sute de mii si milióne de castiguri, nu numai din vendiarea de carti, charte si tóte requisitele scolastice, ci si din cateva diarie de specialitate, care se in p unu si pretiulu loru se trece in budgetulu fia carei comune. Anume fói'a scolastica magiara este fórte multu favorata. In nenumerate comune nu o citeste nimeni, pretiulu ei ínse trebuie se se platése regulatu; apoi se mai mira cineva, că de ex. comuneloru romanesci nu le mai remanu bani-spre a se aboná la foi scolastice romanesci din Blasiu, Sibiu, Aradu, care sunt multu mai bune si in totu casulu mai folositorie, pentru-cá lectorulu romanu intielege si petrunde coprinsulu loru.

Din conspectele statistice se scie, că in dilele nóstre tinerimea obligata a amblá la scóle se numera cu miliónele, si cá sute de mii ambla in realitate, éra anume 'dintre tenerimea de nationalitate romanésca din monarchi'a intréga preste 176 de mii. Se luam ínse unu numeru rotundu numai de 150 de mii baiati romani, caroru prin legea fatale li se va comandá se 'si cumpere 150 de mii ABC-darie unguresci, numai cu cate 40 cri (1 francu), face 60 mii florini pe anu. In anulu alu 3-lea li se va inpune gramatic'a magiara, vocabulariu magiaru si carte de lectura magiara, se dicemu, numai la cate 100 de mii de baiati, tóte trei carti numai 1 fl. 50 cri, face 150 mii fl. Éca 210 mii fl. venitu anuale dela parinti romani; suma minima dupa computulu nostru, că-ci apoi au se urmedie successive alte si alte carti si aparate de instructiune, care se voru inpune mai multu cá de siguru la tóte scólele confessionali romanesci asia, cătu nu vomu exagerá intru nimicu, daca vomu prevedé, că celu mai multu dela 10 ani înainte, pe fiacare anu

va esi numai din pungile romaniloru celu pucinu cate 1 milionu de florini dati pe carti magiare. Inceputulu odata facutu in modulu acesta, pe carturarii magiari ii nutresce ferbinte loru fantasia in sperantia, că apoi generatiunea viitoria a nationalitatiloru nici nu va mai citi nimicu in limb'a loru nationale, ci voru alergá, cu setea cerbului, totu numai la lectura magiara, la diarie magiare, la secaturi de romane magiare, sau traduse catu se póte mai reu din alte limbi, la teatru magiaru si in fine la bisericu magiare, sau ca'si voru cere totu numai popi magiari pe la bisericile loru.

Tóte acestea planuri sunt preparate cu perseverantia rara de ani 40 si mai bine; ele au fostu revelate si romaniloru inca din a. 1842 de nenumerate-ori; dara caturarii nostrii moderni nu prea au timpu de a studiá planuri cá acestea, fiindu ocupati preste mesura cu inmultirea coditiloru si caciuliteloru, cá si cu restaurarea in limba a toturoru barbarismiloru turcesci, unguresci, slavonesci.

Atitudinea nóstra fatia cu magiarisarea scóleloru poporali-elementarie!

Intr'unu ciclu de articlii publicatu in 5 Nrii (dela Nr. 27 înainte) ai acestui diariu, din a. tr., sub titlulu „Scólele nóstre confessionali in statu constitutional“, autorulu inca pe atunci au descrisu cu vii colori starea in care dejá si pana acum, de candu adeca s'a introdusu art. de lege XXXVIII din anulu 1868, — se afla instructiunea publica si preste totu scólele poporale cu caracterulu loru autonomu-confessionalu. Cine a cetitu cu atentiune revelatiunile espuse in acea serie de articlii, basate pe esperientia, nu combinate din teorii, ci din viati'a practica, acela a potutu si póte cu atátu mai vertosu astadi se se convinga in fati'a noului periculu alu famosulu proiectu de lege: cumca de si chiar si suscitá'a, dejá esistenta lege restringetoria a datu unele lovituri simtite autonomiei bisericei nóstre ortodoxe, totusi compatriotii nostri magiari, — simulatori si momitori de infratire — nu se multiamira cu atáta, ci ceea-ce nu potura in tiesatur'a acelei legi la anulu 1868 sub fericitulu ministru de odinóra Br. Eötvös, o mai cãrpira acuma, prin fabricarea noului proiectu alu unei legi desastróse, pe care actualulu ministru

Foisiór'a „Observatoriului“.

Domnisor'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

I.

Georges de Vallombreuse erá unu incantatoriu marquisu. Doue dieci si cinci de ani, figur'a si tali'a unui altu Richelieu, obiceiuri dupa intemplari.

Dara traia in alu XIX-ea secolu. De aceea se si ruina cátu se póte de repede.

S'o spunemu ínse: grati'a spiritului si apucaturile sale de mare senioru, faceau se i se erte tóte nebuniile sale.

Pr'intre companiunii sei de risipa erá admiratu si citatu cá prototypulu supremei elegantie si alu escenricitatiloru cavaleresci.

In suburbea Saint-Germain, pr'intre némuri, in cast'a sa, erá cu sinceritate plansu, dara cu acelu zimbetu plinu de indulgentia si de resfatiare, ce nu se mai gasesce, vai! de catu pe budiele catorva rare betrane aristocrate.

Mai josu, prin lumea burgesiloru nauci, a profesionistiloru, si trebuie s'o spunemu, si a creditoriloru, i se ertau tóte, erá iubitu pana si in cele mai aristocrate capricii ale sale.

Catu pentru servitori, acestia schimbau iubirea in adoratiune. De dá vre-o data cate o paruiala, ori vreunu picioru in pulpan'a livrelei, acestea erau pentru domni lachiei totu atatea preciose favoruri.

Adeverulu e, ca marquisulu erá atatu de generosu, atatu de bunu, si se lasá a fi furatu de toti cu atata veselie!

Pr'intre cei ce se inbogatia pe contulu seu, se numerá unu ore care Esopu, odinóra valetu de camera

alu tatalui seu, si care inaintatu de fiulu la demnitatea de intendantu, erá socotitu cá unu felu de Ceresu.

Acestu Esopu, dupa cum numele, s'eu mai bine, supranumele indicá, erá unu cocosiatu, unu cocosiatu dintre cei mari. Cocosi'a sa, asediata tocmai intre cei doi umeri, aminteá pe a lui Polichinelli. Erá fórte slabu, si fórte activu, de si erá betranu. Infatiósarea sa, inveluita cate odata de tristetia, dara de ordinaru scãnteietóre de violenía, semená cu acele vechi spargetóre de alune de dincolo de Rhinu, in cari humorulu germanu a sciutu se vire unu ce fantasticu. De altcum n'avea ánima rea acestu sirmanu Esopu. Jefuindu pe tinerulu seu domnu, ilu si iubeá totu de odata, si i probá unu straniu devotamentu: unu altu Caleb.

Cate odata chiaru, candu jupanu Esopu indrasneá se certe pe d-lu marquisu, ceea ce se intemplá cam desu, — il veduse dela nascere, fusese Mentorulu tineriloru sei ani, — jupanu Esopu devenia aprópe venerabilu. O sincera afectiune, o profunda desolatiune se cetea in micii sei ochi. Intr'o di Bernard de Vallombreuse veduse picandu dintr' insii o lacrima.

Cuprinsu de mirare, de mila, inpinsu de unulu din acele aventuri ale ánimei care, in natur'a sa cea iute, avea atata farmecu, tinerulu marquisu se repedise catre betranulu seu servitoru, si, luandu-i capulu intre mani, ilu inbracisiasa.

Esopu incepuse se plãnga cá unu copilu. Dara predominantu'si indata acésta emotiune aprópe parintésca si dejá reajunsu intendantulu celu umilu si ceremoniosu de totu de una:

— Domnulu marquisu uita cu cine vorbesce, disese elu, nu meritu atáta onóre.

Si tiepanu cá unu automatu, se departase.

De atunci isi compusesa o frunte de marmora, sciuse se stapanésca ori ce strigatu de indignatiune, ori ce strigatu de durere, candu trebuise se se vendia hotelulu parintescu de la Parisu, cateva bogate ferme, facéndu parte, de secole, din mostenirea familiei Vallombreuse.

In adeveru, rapitorulu intendantu figurase printre

cumperatori, si se dicea cá rescumperase pe sém'a lui cele mai bune parti. Ceea ce de siguru ilu consolase.

Catu pentru marquisu, elu abia observase acésta. Ducea viatia de mai 'nainte, aruncandu cu manile pline, aurulu prin tóte ferestrele ce'i mai remaneau.

Intr'o ore care nópte de carnevalu, la nu mai sciun ce clubu, joculu de maca (baccarat) fusese forte contrariu, o persecutiune de necreditu se luptá contra noroculu si elu continuá a jucá pe promisiunea de a plati in urma. Diu'a sosi, era totu acolo, perdiendu mereu, perdiendu totu, afara numai de veselie sa.

Anuntiarea dejunului puse in fine capetu jocului.

— La mésa! domniloru, dise Vallombreuse, voiu scrie unu cuventu lui Esopu. La dessertu, va veni se platésca ceea ce datoredu.

— Dara, observa unulu, noi nu ceremu altu, de catu se 'ti acordamu tempu, marquise... si daca lad'a 'ti e gola...

— Amea se póte. A ceea a lui Esopu niciodata!

— Si te inprumuta?

— Totdéma. Dara Dumnedieu scie cu ce dobenda betranulu Shylok!

— Sirmane marquise! dara aceia sunt chiar' banii tei. Te fura, se dice, cá in midiloculu padurei.

— Firesce! nu e ore elu intendantulu meu?

— Prea esti bunu cu acestu betranu hotiomanu.

— De n'asiu fi mai bunu cá densulu, cu ce dreptu 'i asiu fi domnu lui?

Si pe candu se asiediau la mésa, continuandu'si paradoxulu, atacandu totu de odata o duzina de stridii de Ostenda:

— Aceia numai au dreptulu de a fi serviti, cari sunt superiori serviloru loru prin crescere, prin inteligentia séu prin ánima. Aveti in vedere, domniloru, ca nu vorbescu aici despre avere, de care nu trebuie tñuta nici o socotéla, nici chiar' despre nascere de care acum ne amu spalatu pe mani, in ceea ce privese privilegiele ei, ér' nu si datoriiile ei. Se ne plecamu inaintea principiloru dela 1789, se intindemu cu franchetia man'a burgesiloru, ba chiar' si parvenitoru, celoru inbogati

de culte si de instructiune publica Trefort o presentă dietei in cele mai doioase momente, candu legislatorii parlamentului ungaru, cu fetie incretite deplangeau nefericit'a sorte si cumplit'a lovitura elementara a connationaliloru ruinati prin catastrofa produsa de riulu Tisz'a.

A mai reasumă celea ce s'au ventilatu in susu citatii articlii din anulu trecut, si a le mai recapitulă tôte câte se petrecura de candu capii bisericeloru noastre nationale in frunte alergara concomitati de reprezentanti ai clerului si poporului la prea inaltulu tronu, la Maiest. Sa prin adres'a cunoscuta se puna stavila torentelului pornitu asupra esistentiei noastre nationale, — este cu totul de prisosu; de órace diuaristic'a nostra a petrunsu afundu in planurile combinate cu acelu proiectu, tôte le-a petrecutu cu cea mai incordata atentiune. Anume „Observatoriulu“ a inregistratu in colónele sale dintru inceputu, scirile ce se siopteau despre intentiunea fabricarii proiectului, in càtu mai apoi chiaru din acestu incidente, diuaristic'a magiara se alarma si rapedi atacuri inversiunate asupra vociloru ce se ridicara, inferandu-ne de rei patrioti, tradatori, si agitatori, inamici ai statului si câte incriminari turbate; ér noi condusi de consciint'a sacreloru noastre datorintie nationali si adevératu patriotice, in positiunea nostra defensiva, dar' leala si morala, ne-amu adoperatu, a nu scapá din vedere nici unu momentu din celea ce se petrecu si desvólta in cristalisarea gravei si periculósei cestiuni.

Chiaru si aprigii nostrii adversari aru trebú se recunósca, cà posteritatea si respective generatiunea viitoria ne aru potea condamnă de siguru si cu totu dreptulu, déca atátu press'a nostra nationale interpreta a opiniunei publice romanesci, càtu si fruntasii conducatori bisericesci si nationali ai poporului nostru, aru fi molipsiti de indiferentismulu pecatosu ce-lu manifesta unii malcontenti, striviti si timpiti in consciint'a de sine atunci, candu ni se ofensédia si ataca vitalitatea, tesaurulu celu mai pretiosu nationalu; limb'a educatoriá si prosperatoriá, supta dela peptulu scumpuloru noastre mame.

Din nefericire, compatriotii nostri orbiti de fanaticismulu egemoniei, nu mai au nici ánima de a considerá justele ingrigiri si temerile noastre fatia cu o lege cum o proiectá ministrulu Trefort, cum o forfecu si inaspri mai drasticu comisiunea regnicolara, si cum verosimulu o va si votá diet'a tierii, fara diferentia de partida; candu reprezentarile si argumentele din memorabilile adrese ale capiloru ambeloru biserici, nu aflara resunetulu doritu si nu obtienura rezultatulu oftatu la preainaltulu locu, ci acelu proiectu — precum ne vestescu diuariele magiare — indata dupa serbatorile pasciloru, va fi datu in desbatere generala si speciala, respective candu bunii nostri compatrioti au se puna larv'a de fieru preste fetiele fragede ale baiatiloru nostri din scólele elementarie, prin care se li amutiésca vócea sonóra invetiata dela mame si se-i constringa cá pre papagali a'si insusi (elsajátitani) limb'a magiara, carea in dilele noastre este unic'a si absolut'a

de mai eri, alaltaeri, dara cu conditiune cá ei se incedie de a se tocmí de a negustori, de a insielá in tóte lucrurile. Noe ne incumbe, domniloru, datoria de a 'i spalá, de a 'i subtiá, de a 'i initiá in purtarile cele curtene, in nobilele sentimente, in adevératulu modu de a sci se tráiesca. Cine vreti se le servésca de exemplu si modelu, déca nu nisce gentilomi cá noi? Acesta este rolulu nostru, acésta este missiunea nostra in acestu secolu. Ba ar fi chiar' de doritu, cá unii dintre noi, esagerandu lectiunea, se faca cursulu loru cu multu sgomotu si se sacrifice din tóta ánim'a patrimoniulu loru, tinereti'a loru, si de va trebú, viati'a loru pentru a professá si mai bine, gréti'a de totu ce este degradatoru si necuviintiosu, sant'a passiune a totu ce este frumosu, suavu, mare, generosu si eroicu. Éta care este datori'a gentilomulu modernu, domniloru, si éta pentru ce me ruinediu eu. Vicomte, unu paharu de Sauterne!

(Va urmá.)

Imi spuneai...

Imi spuneai! — Ce 'mi spuneai óre?
Spune 'mi, cà-ci eu amu uitatu,
Pe candu eri din intemplantu
Fatia in fatia ne amu aflatu.

* * *

'Mi-ai spusu cateva cuvinte,
Dar' eu, draga, — ce am disu?
Nu sciu . . . Nu 'mi aducu aminte,
Séu érá numai unu visu?

* * *

Cà-ci de cate ori pe tine
Eu in calea mea te vediu,
Me uimescu si nu sciu bine
De 'su desteptu séu de visediu.

(„Resboiulu.“)

A.

conditiune de esistencia a tuturoru cetatieniloru din regatulu Ungariei.

Ce mai potemu face noi?!

Acésta este acum intrebarea vitala, carea ne insufla grigi mari. Noi amu sustinutu, sustinemu si mai departe, cà legea cestionata, in man'a fortieloru violente din partea organeloru statului, dupa ratiunea si logic'a pedagogica, desfasurata cu multa claritate in adres'a memorabila a episcopatului bisericeii greco-orientali, asternuta prin deputatiunea esmisa la preainaltulu tronu, nu este practicabila, cu atátu mai pucinu executabila. Auctorii ei, ministrulu Trefort et consortes, amagiti prin fictiv'a contra-representatiune a episcopiloru ruteni Pasztélyi si Toth si prin misterios'a petitiune a nemesiloru ruginiti din Maramuresiu, inscenata de voinicosulu Mihalka, pre care foile magiare ilu prémarescu si dreptu recunoscentia pentru escelent'a fapta patriotica, foi'a beletristic'a „Magyarország és a Nagyvilág“ i face onórea punendu'i portretulu in frunte, cá ilustratiune si decóre, ei toti credu si sustinu contrariulu, cumca acea lege in aplicare si executare nu va intimpiná nici unu obstaculu, nici o resistentia.

Midiulócele ducu la scopu, si precum este scopulu asia i sunt si midiulócele realizatorié. Scimu ce scopu are legea, si ministrulu Trefort a indigitatu si midiulócele prin care voiesce cu orice pretiu a o executá; elu are organe, „slugi“ credintiose si unelte destulu de apte cu cari se-si ajunga scopulu; dispune de inspectori si visitatori scolari (tanfelügyelő és iskolalátogató), alu caroru contingentu voiesce se'lu mai inmultiesca cu acuisitiuni noue si anume calificate de a propagá principiile sublime ale acestei minunate legi magiarisatorié; éra acolo unde se aréta necesitatea de fortia, va intreveni si auctoritatea politica administrativa, szolgabirau cu asistentia de panduri, haiduci si gardarmi, in casuri extreme chiaru si executiunea militara cu brachiu.

Inspectorii reg. de scóle, in calitatea loru de mandataru si executoru ai regimului, au dreptulu si datorint'a de a controlá, respective inspectoná din candu in candu institutele noastre pedagogice-confessionali, a asistá la esamenele semestrali si a'si castigá deplina convingere despre sporiulu, rezultatulu si progressulu propunerei studiului obligatu din limb'a magiara; cu alte cuvinte, elu, inspectorulu, cá se se póta convinge despre acésta, insusi va esaminá, adeca va pune intrebari eleviloru, va constatá, in càtu respectivulu professoru dela institutu este capace séu nu, a tiné prelegeri eleviloru din acestu nou studiu octroatu?!

Mai multu, ingerinti'a lui se estinde si asupra esameneloru de calificatiune a candidatiloru invetiatoresci, cà-ci la acelea densulu inca trebuie se asiste si se procéda conformu instructiunei speciale ce i o va dá ministrulu spre cinosura — precum ilu autorisédia §. 7 din lege; numai acelu candidatulu va obtiené testimoniulu (diplom'a) de calificatiune invetiatorésca, cá se póta fi aplicatu la vreo scóla poporala elementara — confessionala, care in decursulu studiaru pedagogice a potutu invetiá limb'a magiara in mesur'a prescisa de lege, precum in vorbire, asia si in scriere, cá se fia in stare a o propune si elu apoi bietiloru copii de tierani in scólele satesci asia la intielesu, in càtu si aceia se-o invetie bine si curendu, éra asia, in càtu déca mari'a s'a inspectorulu la procsima visitatiune ii va esaminá, acei fragedi baiati se-lu incante cu respunsuri magiare. Fára de subscrierea inspectorulu reg. testimoniulu de calificatiune nu are nici o valóre, adeca candidatulu esaminatu de comisiunea consistoriala din celealalte studii, nu póte fi nici odata aplicatu de invetiatoriu, séu nici chiaru de suplente!

(Va urmá.)

Ungari'a.

— Din Banatulu temesianu primiramu acestu cerculariu episcopescu, emisu cu ocaziunea duplei serbatori patriotice.

Nr. 375. B. Prea Onoratiloru Parinti Protopresbiteri! Onorata Preotimea parochiala!

Maiestatea Sa cesaria si regia apostolica Imperatoriulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I s'a casatoritu cu Maiestatea Sa prea gratiós'a Imperatésa si Regina Elisabet'a in 12/24 Aprile 1854.

Asia dara in 12/24 Aprile alu anului curgatoriu 1879 se implinescu 25 de ani, adeca unu patrariu de secolu, de candu Preainaltiatele Loru Maiestati in casatoria fericita si plina de binecuvantarile si darurile ceresci gubernéza cu blandetie numeroésele popóra credintiose, supuse sceptrulului Loru. In acestu sfru lungu de ani in dilele de bucuria ale popóraloru marelui imperiu austro-ungaru, Maiestatile Loru s'au bucuratu inpreuna cu popórale supuse gubernarei Loru, éra in dilele de necasuri si nenorociri, Maiestatile Loru cá adevérati

parinti ai popóraloru au fostu cei dintai, cari au alinatu durerile si suferintiele celoru nenorociti.

Si cum vomu petrece mai serbatoresce, mai demnu acésta mare si stralucita di a fericitei nunti de argintu a Maiestatiloru Loru?

Ne vomu aduná cu totii in santele biserici si vomu redicá ferbinti rugatiuni de multiamita càtra atotupoterniculu Domnedieu, imperatulu imperatiloru si domnulu domniloru, pentru pacea, indelung'a sanatate si prosperare a Maiestatiloru Loru si a preainaltei case domnitóre.

Totu in acésta memorabila di se tiene si serbarea de una suta de ani, de candu Banatulu temesianu, luat inapoi dela Turci, s'a incorporatu cu scump'a nostra patria Ungari'a.

Dreptu aceea dispunemu urmatórele:

1. Joi dupa Dominec'a Tomei in 12/24 Aprile a. c. la 10 óre înainte de amédie in tóte bisericile diecesei noastre se se tina sant'a liturgia cu tóta evlavi'a si pomp'a, avendu la finea santei liturgii a se cantá docsologi'a prescisa in tipicu si a se ceti din genunchi rugatiunea de multiamita din liturgieriu.

2. Acésta santa liturgia si rugatiune de multiamita se se tina in totu casulu negresitu in orasiele, opidele si satele mai insemnate in susnumit'a di, adeca Joi in 12/24 Aprile a. c., éra in acele comune mai mici, in cari crestinii in acésta di de septemana voru fi respanditi la lucru, si asia cu greu potu veni la biserica, in aceste sate mici se se faca slujb'a prescisa in Dominec'a urmatóre a Mironositieloru.

3. Preotimea parochiala va avea a invitá in modu cuviintiosu tóte diragatoriéle aflate in respectiv'a comuna la sant'a liturgia, in fine:

4. Pentru cá poporul se aiba scire de timpuriu despre tienerea acestei rugatiuni de multiumire si se póta veni numerosu la sant'a liturgia, preotimea va ceti si publicá acestu circulariu poporului in biserica, in Dominec'a Tomei a. c.

Inpartesindu-ve binecuventarea nostra archierésca suntemu

Ai tuturoru

voitori de totu binele

Ioanu Popasu m. p., episcopu.

Caransebesiu in 29 Martiu 1879.

— Relative la actele publicate in diariulu „Szamos“ Nr. 24 despre incercarile de a bagá limb'a magiara si in bisericile romanesci cá prin contrabanda, primiramu pe langa alte corespondentie mai lungi, urmatóri'a scire, ce face onóre aucturiloru ei:

Onorabila Redactiune! Cu placere ve facu cunoscutu, ca romanii binesimitori din Satu-mare, au inaintatu una petitiune càtra gubernulu diecesanu, in carea protestédia in contra faptei onoru turbulenti ne-romani, prin carea se compromitte greu sentimentulu loru de religiune si de nationalitate, si e in contra dreptului rituale; ca adeca in biserica gr.-cath. romana din Satu-mare se se introduca limb'a magiara de limba liturgica si rituale. Asteptamu cu doru ferbinte, dispusetiunile veneratului gubernu diecesanu.

Romania.

— Bucuresci. S'a mai observatu si la alte ocaziuni, cà s'aru insielá reu toti aceia, cari aru judecá mersulu afaceriloru Romaniei numai dupa limbagiulu passionatu si respiratoriu alu urei de partide sau si alu celei personale, ce se vede in unele diarie opositionali. In momente critice de pericole mari, in epoce de transformatiuni se manifesta poterea de viatia a unei natiunei, intieptiunea si patriotismulu conducatoriloru ei. De candu cu „divanulu ad hoc“ din anulu 1857 conchiamatu la provocarea venita dela poterile europene subscrietorie ale tractatului dela Parisu, natiunea romana din Romani'a, inspirata de iubirea patriei si a libertatitiei, a sciutu a se aventá totudeauna, in dile de tentatiuni noue, la inaltimea situatiunei si a se folosi de inpregiurarile date. Adesea, pre candu se pareá cà barbatií sei de statu aru fi scapatu din mana firulu Ariadnei din maiestritulu labirintu europénu si orientale, ei la momentulu datu ilu reaffara totudeauna. Dupa cele intemplete intre 22 si 26 Mart. (3—7 Apr.) a. c. in ambele camere si in sinulu gubernului, se póte sper'a cu totu dreptulu, cá nouele tentatiuni din laintru si cris'a ce nu vrea nicidecumu se incedie in Orientu, o va aflá si acuma preparata, unita in cugete si in simtiri.

Cuventulu de tronu cu care s'au dissolvatu (nu inchisu, nu prorogatu) camerele, ne este cunoscutu. Bine dice „Romanulu“, cá pentru prim'a-óra dissolve unu monarcha adunarile legislative, in persóna, inainte de implinirea periodului legislativu si totusi intre manifestari de bucuria si in aplause; cà-ci camerale se dissolvu inainte de timpu numai in casuri mari dissensiuni produse intre densele si gubernu. In Romani'a inse au recunoscutu asta-data inopantele maioritati din ambele camere imperiosá necesitate de a dá locu unei adunari constituante sau mai bine, revisorie, precum se prevede pentru casuri extraordinarie in constitutiunea din 1866.

Caracteristica și inspiratoria de sublimă sentimente patriotice au fost scenă a despartirii membrilor din ambele camere. 103 deputați și 54 senatori remaseseră pe loc până în noaptea din 24 spre 25 (sambata spre duminică) pe la 2 ore, spre a termina lucrările restante și de cea mai mare urgență. A doua zi, după a esit Domnitoriului cu comitivă să strălucită între manifestări entusiastice de iubire și devotamentu ale auditoriului celui mai numeros ce au ascultat vreodată un mesaj al tronului, membrii ambelor camere au rămas în sală, cu scopul de a-și lua rămas bun unii de la alții și a-și pofti calea bună. În acele momente ale despartirii mergându mai întâi la tribuna ilustrului Fiu-de Domnu, Dimitrie Ghica, vicepreședinte al senatului și în timpul ministeriului conservativ președinte al camerei, multiamesc domnilor senatori pentru concursul ce iau datu pe cătu portase președintele (în locu mitropolitului președinte, care merge foarte rar la senatu), își cere scuze de la cei către cari va fi fost vreodată nedreptu, și terminându se exprima în sensu, că nu crede se se mai revăda cu colegii sei în senatu. Toti senatorii, majoritate și minoritate, adversari și amici politici ai principelui D. Ghica, negara că nu se voru mai revăde și-lu aplauda, dându-i se pricepa că va fi realesu de siguru.

Ce mai scenă patriotică! Ce nobilă toleranță în opiniuni politice! Dara se vedem ce se mai intempla după aceea și se cunoșcem ce însemna a fi romanu patriotu.

Dn. Const. D. Rosetti urmedia la tribuna între aplause generale. Dsa multiamesc mai alesu deputatilor din opozițiune, pentru că în locu de a împinge opozițiunea la extreme, din contra iau datu concursulu dloru în conducerea desbaterilor. Dsa nutrește credința neclătită în Dumnediulu patriei sale, care a fostu totdeauna cu densulu și cu reprezentanții ei. Totu așa spera că același Ddieu va fi și cu membrii camerelor de reviziunea constituțiunei, numai se lase la o parte urele și desbinările, în catu chiaru și atunci, candu partidele se combatu, se nu se mai combată cu ura și cu pasiunea, ci cu liniște și cu stima reciprocă. „Numai urmandu așa, Geniulu patriei va fi cu noi și toti pașii noștri voru fi încununați cu succesu.

Dupăce șiedinti'a se declară de ridicată și publicu se departă, luă cuventulu dn. ministru președinte Ioanu C. Brateanu totu de la tribuna. Dsa multiamesc opozițiunei totu în sensulu cuventelorului Rosetti, că n'au mersu cu spiritulu de opozițiune până a împedecă desvoltarea afacerilor statului; numera greutățile și pericolele situațiunei, care impun fiacaruia datorința patriotică de a se observă astadata în alegeri mai multa liniște și mai multu tactu decât ori-cand; că-ci funeste sunt efectele luptelor violente, candu de alta parte inriurintiele și presiunile din afara n'au încetatu nici până astadi că-ci tradițiunile vechi a le puterilor straine nu se potu desradecina dintr'odata; prin urmare, dacă romanii s'aru slabi ei insii prin desbinari și lupte violente, Romani'a s'ar espune la pericolele caroru se espusesse Poloni'a. După acesteia ministru Brateanu mai pronunția următoriele cuvente memorabili, care ar merită se le audia și ungurenii.

Președintele consiliului face d'uru apelu, în numele securanței patriei, la moderatiunea tuturor partideloru; d-sea întielege lupt'a și o crede chiaru neaperată în regimulu constituționalu; d'uru trebuie se fia măsurată și întielăptă. Partidele nu trebuie se tinda a se nimici unele pe altele, pentru că toate sunt necesare vietiei publice a unui statu constituționalu; d-sea doresce ca în corpurile legitime, se fia reprezentate toate partidele. Toti barbati cari sunt o autoritate, o lumina în partid'a lor, este bine se nu lipsesca din corpurile legitime, pentru că altfelu aru lipsi o lumina.

De aceea, în luptele electorale, candu vedem ca unu barbatu politicu dintr'alta partidă de catu a noastră a fostu totu-d'una alesu intr'unu colegiu și are cele mai multe șanse de-a fi realesu, nu trebuie se 'lu combatem cu ori-ce pretiu; trebuie se-lu lasam se s'aléga, pentru ca presentia lui e trebuintă în reprezentatiunea natională.

După cum a mai disu și alta-data, d. Brateanu repeta și astadi, ca nu se va face maciua nici-unei partide în contra alteia, pentru-ca nu voiesce că vre o partidă se aiba altu avantaju asupra celorlalte, de catu puterile sale aporie ca partidă, și nu voiesce asemenea nimicirea vre unei partide. Dsea ca guvernulu, nu numai ca va lasă cea mai deplina

libertate alegerilor pentru toate partidele; că-ci chiaru deca ar voi se face alegeri autoritare, cum știu se face alții, nu s'aru pricepe se le face.

Dintre evenimentele politice ale dileloru din urma, care mai toate voru avea locu în istoria, mai înregistramu aci încă și simburile scrisorei adresate de către Domnitoriulu din 24 Mart. v. a. c. ministruului președinte Brateanu, prin care M. Sa își manifesta vointă, că în memori'a memorabililor șiedinti din 29 și 30 Aprilie 1877, în care se proclamase independentia patriei, toti membrii Senatului și ai Camerei se fia auctorisati a portă medali'a comemorativă a Aparatoriloru independentiei. Atătu Senatu cătu și Camer'a respunseră la acea scrisore cu votulu unanimu de a se înalță unu monumentu nationalu în memori'a luptelor victoriose a le bravei armate sub comand'a eroicului seu capitanu supremu Carolu I.

Multu sunt instructive încă și informațiunile date de către dn. ministru de finanțe D. Sturdza despre bugetele țerei pe cei 9 ani trecuți, apoi și pe anul 1879, care se închiaie cu unu escedente (prisosu).

R u s s i ' a

— St. Petersburg 14/2 Apr. Atentatu nou contra imperatului Alexandru II. N'au fostu de ajunsu că așa numitii Nihilisti, sau adeva tribunala secretu alu partidei revoluționare din Rusi'a, de 15 luni încôce ascunse soroșele prin omeni și de la câțiva generali capi ai politiei imperiale, la câțiva directori și comissari de politie în Petersburg, Moscva, Chievu, Charcovu etc., — ci în acăsta di din 14 Aprilie demăneti'a, pre candu imperatulu esise în preambulare, unu omu înbracatu bine, pe capu cu căciula de uniformă și cu cocarda, trase asupra Maj. Sale dintr'unu revolveru de patru ori, dara totu nu'lu nemerf. Passantii și politianii puseră man'a pe atentatoru; intr'aceia elu mai descarcă și alu cincilea focu asupra unui omu, pe care inse 'lu rani ceva numai în facia. Capital'a prepara ovatiuni mari pentru scaparea imperatului de pericolu.

De unu anu încôce s'au intemplat cinci atentate asupra vietiei suveraniloru, Germaniei, (doue), Spaniei, Italiei și acum alu Rusiei, inse toti au remasu cu viați'a. Bolnava mai e societatea Europei.

Corespondenție particularie ale „Observatoriului“.

— Fagarasiu, 10 Aprilie, 1879. După cum vedeti din provocarea ce vi-o alaturu aici spre publicare, comun'a Betleanu, un'a dintre cele mai avute comune în comitatulu Fagarasiului, a fostu lovită în noaptea de 4 spre 5 Aprilie de o mare și neasteptată nenorocire. Mai multu de catu jumătate din intrég'a acăsta frumoasă comună a fostu mistuită prin focu, — mai bine de 100 familii au rămasu numai cu hainele de pe ei; acum în acestu momentu se află partea lor cea mai mare pe strade la cersitu, că se nu mōra de fōme.

Contribuire de bani și victualii curgu din totu comitatulu și în scurtu vōiu trimite list'a spre publicarea numelor marinimosiloru contribuitoru.

Dreptu aceea-imi împlinescu o placută datorință rugându-ve, că se benevoiti a publică în stimabilulu diariu „Observatoriulu“ atatu acăsta scrisore, catu și provocarea alaturată, rugându-ve în numele celor nenorociti, se primiti la Redacțiunea contribuiți ce aru veni în ajutoriulu confratiloru noștri dela Betleanu.

Joane Romanu.

O Rogare catra întregu P. T. publicu.

Pentru ajutorarea celor nenorociti prin focu în comun'a Betleanu din comitatulu Fagarasiului.

În noaptea de 4 spre 5 Aprilie a. c. escându-se din negrigia focu în comun'a noastră — din mare nenorocire tocmai în momentulu candu batea unu vōntu aprōpe că unu orcanu, pe langa staruintiele din toate partile, jumătate comun'a noastră, mai multu de 100 case, edificii economice și la 40—60 vite, nutretiu, bucate și în sfarsitu toate ce au avutu acesti nenorociti, precum și 2 omeni au cadutu jertfa focului.

Daun'a nu s'a potutu încă acuratu pretiui, ea este însă foarte însemnată și în tota privinți'a aprōpe la 70—80 mii floreni. Acesti nenorociti se află pe strade — ca-ci nu le a rămasu decatu hainele de pe corpurile lor.

Deci în numele celor nenorociti venim a apellă la sentiulu de îndurare alu onorab. publicu, că se binevoiesca a concurge cu ajutoriulu seu în bani sau victualii, care se se trimite sau de a dreptulu la oficiulu comunale alu comunei Betleanu, sau la oficiulu comitatului alu Fagarasiului, de unde se va distribui la familiile nenorocite.

Celelalte diare romane: „Telegrafulu romanu“, „Gazet'a“ și „Famili'a“ sunt rogare a reproduce acestu

apelu și rogare în colōnele lor și a primi oferte în favōrea nenorocitoru.*)

Betleanu în 8 Aprilie 1879.

Din partea oficiului comunalu.

Nicolae Barsanu, jude, Moise Barsanu, Vasile Copaceanu, prin Joane Dejenu.

Conversatiuni istorice.

Avem sub ochii noștri:

Program'a pentru istoria critica a Banatului temisianu.

Auctorulu este unulu dintre cei mai demni fii ai Banatului, membru alu academiiei științifice.

Incependu dela Griselini (Versuch einer natürlichen und politischen Geschichte des Temeser Banates Wien 1785) și până la Böhm (Geschichte des Temeser Banates 2 Theile Leipzig 1861), s'au încercatu câțiva neromani se dea, dacă nu istoria adevărată și bine scrisă a Banatului, celu puținu câte una monografia, cu lacune mai mari și mai mici. În romanesce este cunoscută Temisiana dlui Aug. Tr. Laurianu, celebrulu nostru barbatu erudit. Era inse timpul că istoria Banatului se o prezente publicului nostru unu banatianu adevăratu. În alte țeri și la alte popōra se vedu multime de monografii, nu numai ale unor provincii și cetăți mai mari, ci chiaru și ale multor comune singuratece, de ordine inferiōra. Banatulu este partea cea mai fertilă a țărilor corōnei unguresci cu unu teritoriu de 570 miliarde □ împartitu în 4 comitate mari, Torontalu, Temisiōr'a, Carasu, și dela desființarea granției militare, Comit. Severinului, situate între Tis'a, Dunare, Murasiu și între muntii Transilvani până la Mehadi'a, cu aprōpe 1 milionu 300 mii de suflete, a caroru marea majoritate este romanesca. Anticiloru romani le placea prea multu a se asiedă și coloniza sub acea climă blândă a Banatului, devastatu mai tardiu în modulu celu mai barbaru de către turci, până candu abia în a. 1716 a scapatu de jugulu lor pentru totdeauna. Dara se nu preocupamū important'a lucrare a auctorului banatianu, candu placut'a noastră misiune este aci a face locu numai programei sale, care este urmatori'a:

Partea I. Secțiunea I: „Introducere.“ Resumatulu sinteticu alu operei.

Secțiunea II: „Indice bibliographicu“ cuprindendu scrierile referitoare la istoria și popōrale Banatului, din timpii cei mai vechi și până în zilele noastre.

Secțiunea III: „Geographia“, phisica, istoria și politica; subdivisă în a) Oreographia, b) Hydrographia, c) topographia“ (starea phisica și natur'a pământului; Clim'a, riuri, isvore, ape statatōre, palustre; conformatiunea și clasificatiunea muntiloru și deluriloru; diferite specii de fosile și corpuri organice de regimulu vegetale și animale, descoperite în sinulu și pe suprafiți'a Muntiloru — Archaisme topografice. —

Secțiunea IV: „Descrițiunea minelor, termelor, și apelor minerale.“ Istoria, descoperirea și desvoltarea, vechimea și însemnata lor.

Secțiunea V: „Monumente archeologice.“ Cermica, epigrafica, numismatica.

Secțiunea VI: „Etnografi'a.“ Temisiana-Banatulu temisianu, în epoc'a preromana, sub raportulu etnografiei istorice și geografice: Triburi celto-galle, tracogeto-dace. Industri'a și comerțiulu Agathirsiloru, Tribaliloru, Daciloru.

Secțiunea VII: „Ipotezele slaviste și germane“. originile Traco-geto-daciloru.

Partea II. Secțiunea I: „Temisiana subtu dominațiunea romana“ dela cucerire până la Aurelianu (274 er'a Chrestina).

Secțiunea II: „Starea politica, socială, economică, culturală și bisericescă a poporului romanu din Temisiana subtu urmasii lui Traianu“ și după retragerea legiunilor romane până la sut'a VII. Coloniile romane se constituie în poporu romanu, formandu mai multe domniate între sut'a VIII și IX.

Secțiunea III: „Ce inriurire avut-au Gotii, Hunii, Gepidii, Longobardii, Avarii, Bulgarii, Schiaii,“ asupra Banatului preste totu și asupra poporului Temisianu în parte? Sunt urme despre o adevărată dominațiune a barbarilor navalitori în acăsta țiera?

Secțiunea IV: „Pretrecerea romaniloru în sinulu țerei, fost-au intreruptă de la Aurelianu până în sut'a VI?“ Miscarea și viați'a socială, publică, a poporului romanu în Temisiana până în sut'a IX: epoc'a Arpadianiloru.

Secțiunea V: În ce relațiuni statu-au romanii Banatului Temisianu cu puterea romana din imperiulu orientale, incependu dela anul 274 și până la ocuparea Moesiiloru prin Bulgarii lui Asparuch (a. R. 1433, Chr. 680). —

Secțiunea VI: „Federatiunea Bulgaro-romana din drépt'a Dunarei.“ Crestinirea Bulgariloru. Starea Temisiane și a poporului romanu între anii 680 și 797; Domni'a lui Claudiu în Temisiana (864—884). Desbinarea bisericiei. Aparitiunea Arpadianiloru. Legatur'a și comerțiulu domnilor Temisiane cu Basarabii Olteniei și cu statulu romano-bulgaru din Mesi'a și Traci'a.

Secțiunea VII: „Luptele domnilor romani Claudiu, Optum,“ cu Arpadianii incalțatori. Consecințele acelor lupte; independentia Temisiane până la 1020, epoc'a lui Basiliu II Bulgaroctonulu. Reinnoirea legaturiloru între romanii Temisiane cu imperiulu (Bizantiu) romanu orientale.

Secțiunea VIII: „Temisiana între anii 1020 și 1186, sub nume de Banatu alu Severinului, împartitu în comitate, districte neatérnate, pastrandu raporturi de

*) Din parte-ne suntemu gat'a a primi la redacțiune ori ce ofrande în bani, pe cari apoi i vomu înaintă promptu la loculu destinațiunei lor.

uniune personala cu regii Ungariei. Luptele Comnenilor (Ioanu si Manoilu) byzantini cu Arpadianii Ladislau I, Stephanu I si II. Incursiunile Comanilor sub Batace, Duca si Petrallio in Temisiana. Resbelulu de succesiune intre Stephanu II si Ladislau II, Geiza II, Stephanu III si IV. Ungaria devine vasal'a imperiului romanu (byzantin). Bela III (a. 1173), Fratii Petru si Asanu restabilescu regatul romano-bulgaru, se punu in raporturi cu Besarabi Olteniei si cu romanii Banatului Temisianu. Starea culturala si economica a poporului banatianu din acesti timp.

Sectiunea IX: Ostilitatile intre Ionitiu si Emericu, regele Ungariei. Incuscrirea Asanilor (Ioan) cu Andrea II Arpadianulu, redau pacea Ungariei. Finantiele si comerziul terei unguresci ruinate prin arendasii Saraceni si Judani. Diplom'a lui Andreiu II are inriurare asupra Banatului. Comanii primescu pamenturi intre Dunare si Tis'a dela Bela IV supranumitu regele Cumanilor. Romanii banatieni adapostiti de munti, remanu feriti de predarile tatarilor.

Sectiunea X: „Starea politica a Banatului Temisianu pe timpii regilor Ungariei de vitia straina,“ incependu dela Carolu Robertu (1309). Legatura de uniune personale cu principii Transilvaniei. Autonomia districtelor romane din Banatulu Temisianu. Reformele prin care au trecut in diferite epoce familiile romane banatiene cele mai insemnate din acei timp. Epoca marilor capitanii: Huniady, Chinezu, Balasiu, Desu, Perianu etc. Documentele de imunitatea municipielor romane (districte) cuprindiendu Halmagiulu Zarandului si Valea Hatiegului.

Sectiunea XI: Evenimentele urmate in Banatu dupa catastrofa dela Mohaciu (1526) si pana la caderea Banatului sub dominatiunea musulmana. Causese acestei caderi.

Sectiunea XII: Starea sociala, culturala si bisericasca sub domnia Musulmana. Insemnatarea strategica a Banatului; valoarea militara a poporului romanu banatianu, incercate in luptele cu puterea otomana.

Sectiunea XIII: Ce influentia avut-au asupra poporului romanu banatianu, rescularea capitanului secuicu Dozsa, insurectiunea lui Tökölyi si alui Rákoczy. Miscarea romanilor din 1714?

Sectiunea XIV: Situatiunea Banatului subt raportu politicu, culturalu si economicu, in urm'a tractatului dela Pasarovitz — 1718.

(Va urmá).

Modificarea

§§-loru 95—118 ai statuteloru Institutului de creditu si de economii „Albin'a“ in adunarea generala din 28 martiu a. c. in §§. 95—113 este de urmatoriulu cuprinsu:

X. Scrisuri fonciari.

§. 95. Scrisurile fonciari (ipotecari) ale Institutului de creditu si economii „Albin'a“ sunt documente, pe cari acelasi le emite pe bas'a inprumuturilor ipotecari acordate in sensulu statuteloru si a pretensiunilor ipotecari rescumparate, si prin cari documente institutul asiguratu proprietariulu loru raspunderea unui capitalu si a intereseloru lui, sub conditiunile cuprinse in insusi scrisurile acele.

§. 96. Emissiunea de scrisuri fonciari se face cu stricta observare a tuturor dispositiunilor art. de lege XXXVI din anulu 1876.

§. 97. Pentru scrisurile fonciari emise de institutu se formedia din capitalulu socialu (§. 6) unu fondu de garantia de doué sute de mii florini v. a., care servese de cautiune pentru totalitatea detentorilor de scrisuri fonciari ale institutulului. Asup'r'a acestui fondu nu se póte duce nici-candu vre-o executiune (§. 5 art. de lege XXXVI din a. 1876.)

§. 98. Acestu fondu se póte plasá si fructificá in urmatoriulu modu;

a) prin cumparare de chartii de valóre, cu interese determinate, notate la bursa (scrisuri fonciari, chartii de statu, obligatiuni de prioritate).

b) prin avansuri asupra titlurilor amintite sub a) pana la marimea de trei patrare a valórei cursulu loru de bursa. Aceste avansuri nu se facu pe terminu mai lungu de 3 luni, dupa a carui expirare inse se potu innoi;

c) prin escomptare de chartii de valóre si de cuponi expirati, séu cari espira in tempu de celu multu o diumetate de anu.

d) prin escomptare de schimburi (cambie) cu scadintia de celu multu 3 luni si provediute cu celu puçinu trei subscrieri;

e) prin cumperare de realitati insarcinate cu pretensiuni ipotecarie ale institutulului pana la pretiulu, cu care se copere deplinu pretensiunea propria.

§. 99. Acea parte a fondului de garantia pentru scrisurile fonciari, care este plasata in avere mobila, se tne separatu de cealalta avere a institutulului si se administra separatu.

§. 100. Candu fondulu de garantia pentru scrisurile fonciari se plasédia in parte ori in totalu in imobile, atunci deodata cu dreptulu institutulului de proprietate asupra imobilelui, se notédia in cartea funduaria si aceea, cá realitatea respectiva formedia parte integritóre din fondulu de garantia pentru scrisurile fonciari ale institutulului.

§. 101. Scrisulu fonciaru are se contiena sum'a capitalului, interesele si timpulu pentru rescumpararea lui, garantarea institutulului pentru capitalu si interese, ér' in dosu dispositiunile statuteloru referitóre la scrisurile fonciari.

Fia-care scrisu fonciaru pórtá timbrulu societatii si se prevede cu subscrierea presiedintelui seu, si cu celelalte semnaturi recerute la firmarea societatii (§. 46), cum si cu certificarea a doi membrii ai comitetului de

revisiune, cá scrisulu fonciaru este emisu pe bas'a unei pretensiuni ipotecarie a institutulului, intabulate si efectuate in sensulu statuteloru.

§. 102. Raspunderea punctuala a intereseloru si a capitalului cuprinsu in scrisurile fonciari ale institutulului este garantata prin fondulu de garantia (§. 97) si prin totalitatea pretensiunilor ipotecate ale institutulului.

§. 103. Scrisurile fonciari se potu emite in ori care valuta européna, cu diverse interese si diferite sume, inse nu mai mici de 40 florini v. a. si se póte scrie pe bani de chartia ori de moneta sunatóre.

§. 104. Scrisurile fonciari sunt la portatoriu si au cuponi de interese si unu talonu. Interesele se platescu decursive la semestru.

§. 105. Institutulu póte se emita scrisuri fonciari numai pana la sum'a indouadecata a fondului seu de garantia (§. 97), si numai pana la sum'a acelor pretensiuni de imprumutu ale sale, cari acordate in sensulu statuteloru, suntu deplinu coperite prin ipoteca.

§. 106. Institutulu recunósce pe aducatoriulu scri-sului fonciaru si a cuponului seu de proprietariulu lui.

§. 107. Institutulu rescumpara scrisurile sale fonciari prin tragere la sorti. In totu anulu se tragu la sorti atâtea scrisuri fonciari, câte se receru cá sum'a scrisurilor fonciari din circulatiune se nu tréca peste sum'a pretensiunilor ipotecari ale institutulului.

§. 108. Tragerea la sorti a scrisurilor fonciari de rescumparatu se face in publicu, in presentia a doi membrii din Directiune, a Directorului executivu, a doi membrii ai comitetului de revisiune si unui notariu publicu, carele confirma actulu.

Numerii trasi se afigu la institutu, si se publica in foi'a oficiala, cum si in celelalte foi ale societatiei (§. 4).

§. 109. Cu tragerea la sorti a scrisurilor fonciari se potu impreună premii, a caroru suma si impartire o ficséza Directiunea.

§. 110. Scrisurile fonciari esite la sorti se rescumpara dupa valóre lor nominala la siese luni dela diu'a tragerei.

Cu expirarea acestui terminu incéta interesele lor.

La rescumparare suntu a se inapoiá institutulului impreuna cu scrisulu fonciaru, si cuponii de interese inca neespirati si talonulu, ér sum'a cuponilor cari lipsescu, se subtrage.

§. 111. Scrisurile fonciari rescumparate prin tragere la sorti cum si prin responderi anticipate de imprumuturi (§. 90) se gaurescu si se facu neintrebuintabile in presentia a doi membrii din Directiune, a Directorului executivu si a doi membrii ai comitetului de revisiune. Despre acést'a se incheia procesu verbalu.

Raspunderea anticipata de imprumuturi in sensulu alinieii a dóu'a a §. 90 póte urmá numai in scrisuri fonciari de categori'a aceea, in care s'au numeratu imprumutulu.

§. 112. Interesele, cari nu se ridica in trei ani si capitalele scrisurilor fonciari, cari nu se ridica in treidiece de ani dela diu'a de plata, suntu prescripte si prin urmare nu se mai potu pretinde.

§. 113. Comerziulu cu scrisurile fonciari ale societatiei si notarea loru pe la bursele publice, este concésa.

§§-ii urmatori din Statute cu numerii 119—150 primescu numerii 114—145.

Sciri diverse.

— (Avisu pentru calatori.) Incependu dela 15 Maiu st. n. a. c. se voru introduce pe calea ferata bilete de calatoria cu pretiuri moderate, atatu pentru class'a I cátu si pentru celelalte clase si adeva pentru urmátórele statiuni: 1. Pentru baile din Koritnyca, Schmecks, Uj-Tatra, Szliacs, Porad, Vichnye, Skleno si Elópatak (Valcele). Pentru statiunile acesteia, biletele au valóre 45 dile si ele, afara de acelea pentru Elópatak (Valcele) potu fi intrebuintate si pentru trenurile accelerate. 2. Pentru escurssiuni facute dela Sibiiu la Oen'a si inapoi. 3. Dela Clusiu la Szamos. 4. Dela Brasiovu la Sibiiu, dela Muresiu-Osiorheiu la Sighisior'a, Mediasiu, Ibasufalau si Brasiovu si inapoi. Pentru aceste linii biletele au valóre de 5 dile. 5. Dela Clusiu pana la scaldele din Jegenyé.

— (Gambetta in Marienbad.) Dintr'o epistola parisiana a diariului „Epoche“ de la 4 crt. estragemu urmátórele: Presiedintele camerei deputatilor incepe a se ingrasi colósalu de cateva luni asia, cátu s'a decisu a nu neglige nemicu, ce ar putea se lucre contra acestei inclinári pronunciate. Di de di face cu invetiatoriulu seu Paz esercitii gimnastice in locuinti'a sa, nu de multu s'a inscrisu in „Clubulu Alpinu,“ si de câteva dile, la consiliulu unui medicu si-a propusu cá pe véra se folosésca scaldele de la Marienbad.

— (Judecata rusesca.) Unu tieranu din satulu Rusicevo furá din comun'a vecina o vaca, fu inse prinsu de proprietariu si pedepsitu in modulu urmatoriu: Mai antaiu se adunara toti vecinii si dau furului o bataia sfánta, dup'aceea i léga manile si picidórele si cu unu ciocanu i rupu dintii dinainte din gura, apoi ilu lasara liberu. Acestu modu de pedépsa intru atát'a a placutu tieraniloru, in cátu s'au decisu, cá pe viitoriu, la toti furii se lee rumpa dintii. (Nu credemu).

— (Unu bou care mananca bani.) In 10 Febr. a. c. cumperandu in Hlinko unu proprietariu unu bou, scóse din buzunariu o bancnota de 100 fl. si o

tiené intre dóue degete dela man'a stenga, pre candu cu drépt'a cautá nisce bani merunti. Boulu folosindu-se de acestu momentu inbuca iute bancnot'a, care de siguru meritá o sórte mai buna.

— (Vitielu cu doue capete.) Joi la 1 Mart., israelitulu Motal de la baile principali din orasiulu Piatr'a, cumperandu o vaca a fatá, Vineri diminéti'a, a fatatu unu vitielu, de si de tóte lunile, inse l'au nascutu mortu. Acestu vitielu avea doua capete lipite prin craniu, de aceea si forma si marime, si fara de nici o osebire unulu de altulu.

— (Bibliografia). Subt editur'a dlui Degenmann in Bucuresci, apare de catva tempu o publicatiune acarei necesitate si lipsa se simtiá fórté de multu. Acea publicatiune asupra careia atragemu deosebit'a atentiune a onor. nostrii cetitori este: „Bibliografia Romana,“ buletin mensualu alu Libreriei generale din Romani'a si alu Libreriei romane din streinetate. Administratiunea Bibliografiei romane se afla in Bucuresci, Strad'a Batistea, Nr. 6. Abonamentulu pentru Romani'a, Transilvani'a si Bucovin'a este de: 5 lei pe anu séu 2 fl. v. a. ér' pentru streinetate 10 lei.

Tóte cartile in ori ce limba, aparute in tiéra, precum si cele aparute in limb'a romana in streinetate se voru publicá gratuitu in acésta Bibliografia.

D. D. Autori, editori si tipografi sunt rogati a tramite nu numai titlurile, ci cartile lor in natura, pe catu s'ar potea imediatu dupa aparitiune, fiindu ca publicatiunea se face numai dupa vederea lor. De-odata cu tramitarea cartiloru se se arate si pretiulu facareia; acésta indicatiune este fórté necesara pentru completarea annunciulu si va contribui multu la inprastierea opului respectivu. Imediatu dupa insertiune cartile primite pentru acelu scopu se voru inapoiá franco.

Scrisorile nefrancate nu se primescu.

— Statutele societatii academice „Junimea“ in Cernauti. In apelu ce ni se tramite din partea comitetului acelei societatii academice subscrisu din partea d. domniloru: D. Onciulu, cá presiedinte si C. G. Porumbescu cá secretariu, ambii stud. in philosophia, intre altele se dice: „Menirea acestei Societati este: a deveni unu focariu de cultura nationala alu junimei academice romane din Bucovin'a si unu adapostu alu studentiloru lipsiti de mijlóce. Realizarea acestoru scopuri frumoase ale Societatii „Junimea,“ care se efectuédia prin sustinerea unui cabinetu de lectura si a unei biblioteci precum si prin ajutorarea materiala a studentiloru lipsiti, depinde in mare parte si dela sucursulu moralu si materialu alu publiculu romanu.“

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 12 Aprilie

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.56 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.33 1/2 „
Imperialu rusescu	„	9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.55 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcsca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	— „

Cursuri de Bucuresei in Lei noi (franci).

11 Aprilie.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	l.	102. 1/2 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	100. 3/4 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	94. 3/4 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalu cu 7%	„	87.— „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„	178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	30.25 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	84.60 „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	190.— „
Romani'a. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	75.— „

Nr. 134—1879 mat.

(67) 3—3

Edictu.

Dupace Georgie Bosdocu gr.-cath. din Vestemu, pribegindu in Romani'a, si-a parasitu de 3 ani legiuit'a sa miere Ev'a Pop'a gr.-cath. érasu din Vestemu, si nu se scia locul ubicatiunei (afarei) acelu'a: se provóca prin acésta, cá in terminu de unu anu si o di se se presenteze inaintea subscrisulu Foru matrimoniale, cá-ci altcum caus'a divortiale urdita de mierea sa in contra-i din motive basate pre Canóne, se va pertractá si decide si in absentia lui, dupa SS. Canóne ale Bisericeii gr.-cath.

Sibiiu, 5 Aprilie 1879.

Dela presidiulu Forulu matrimoniale gr.-cath. de I Instantia.

Ioanu Russu,
protopop. preot.

„ALBIN'A“ Institutu de creditu si de economii.

In sensulu conclusulu adunarii generale a societatii nóstre din 28 Martiu a. c. Nr. I, alu síéselea cuponu dela actiunile institutulului nostru scadietoriu la 1 Iuliu 1879 se va rescumperá dela susu numit'a di la cass'a nóstra in Sibiiu cu 9 fiorini 50 cruceri. Si pana atunci se rescumpera acelu cuponu la cass'a nóstra de adi incolo ori-candu, pre langa subtragerea intereseloru pe timpulu inca neespiratu.

Sibiiu, 5 Aprilie 1879.

(68) 3—3

Directiunea institutulului.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiiu.